

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ ЗА 1987. ГОДИНУ (кратка верзија)

У 1987. години рађено је на реализацији Плана рада за ту годину усаглашеног са одобреним финансијским средствима.

Заједно са републичким и градским органима разматрана су питања смештаја Музеја, а са Заводом за заштиту споменика културе града Београда питања завршетка рестаурације *Конака кнеза Милоша Обреновића у Топчидеру* и његовог унутрашњег уређења (набавка опреме) за сталну музејску поставку.

Код РЗК су покретана питања запошљавања *нових кадрова* и утврђивања *боље материјалне основе* за рад Музеја, али без резултата, јер РЗК решавање ових питања везује за пресељење Музеја.

Обављан је *научно-истраживачки рад* и *откуп* материјала ради обogaћивања музејских збирки. Редовним откупом у вредности од 4,226.000.— динара и ванредним у вредности од 2,200.000.— динара, укупно 6,426.000.— динара, набављена су 854 нова предмета и распоређена у 14 музејских збирки. Инвентарисано је по збиркама 155 предмета.

Нису обављена археолошка истраживања рударских јама рудника Кижница (САП Косово), јер Музеју у 1987. години нису за то обезбеђена средства од РЗК.

У сарадњи са Центром за културу у Крупњу и Одбором за уређење средњовековног Соко-града, у чијем саставу је и представник ИМС, урађена је концепција археолошких истраживања коју је овај Одбор позитивно оценио и усвојио.

У оквиру *Документационог центра* вршен је упис предмета у Књигу уласка (311); рађене су копије фотографија за кориснике ван Музеја (142); прикупљена је и сређивана документација о изложбеној делатности Музеја; обављено је сређивање документације за ревизију збирки: археолошке, етнографске, нумизматичке, оружја и војне опреме и збирке застава; пружана је, у оквиру матичне надлежности, стручна помоћ кустосима-документалистима из других музеја о спровођењу Правилника о вођењу регистара као и о вођењу музејске документације у целини.

Вршена је *техничка заштита* предмета у препараторско-конзерваторској радионици у Музеју. Конзервирано је 146 предмета од различитог материјала (дрво, метал, текстил, кожа и др.) од којих 94 из збирки ИМС, а 52 из збирки Музеја

„Јадра“ у Лозници; вршена је превентивна заштита предмета, сређивање предмета у Депоу, као и техничко опремање експоната за излагање на изложбама. Завршена је (ван Музеја) рестаурација и конзервација салона краља Петра I Караборђевића, предат је на рестаурацију и конзервацију стол кнеза Михаила Обреновића; закључени су уговори и предате су на рестаурацију уметничке слике, устаничке заставе и устаничко оружје — експонати који ће 1988. године бити изложени на сталној изложбеној поставци у Конаку кнеза Милоша Обреновића у Топчидеру.

Рађено је на пословима *заштите културних добара у земљи и иностранству од интереса за Републику*. Вршене су припреме, уз консултацију свих музеја, за формирање Комисије за утврђивање историјских предмета од изузетног и великог значаја (нови састав). Са Архивом Србије постигнут је договор и снимљене су, приоритетно, рачунске књиге Манастира Хиландара, па је настављен рад на рукопису монографије: „Привреда Манастира Хиландара (од XVIII века — 1918. године)“. Аутор проф. др Никола Вучо, спољни сарадник Музеја. Допунска истраживања проф. др Милоша Благојевића на тему „Привреда манастира Хиландара на поседима средњовековне Србије“ и даља истраживања српских извора до 1918. године (спољни сарадник Милорад Радевић) за „Зборник новије грађе манастира Хиландара“, пренета су, из објективних разлога, у 1988. годину. У 1988. годину пренето је и истраживање и попис историјских предмета у Трсту, на предлог Српске црквене општине у овом граду. У Београду је, у сали САНУ, уз уводну реч академика др Дејана Медаковића, генералног секретара САНУ, Музеј организовао *предавање* (са пројекцијом) др Франца Цурка о спроведеном „Поступку рестаурације Душанове заставе и тзв. Новије заставе“ у манастиру Хиландару, о чему је у Зборнику ИМС, бр. 23, објављен и обиман рад др Франца Цурка. Координан је рад са НР Мађарском (новија историја).

Изложбена активност је била врло обимна. У оквиру послова од значаја за сталну поставку Музеја урађено је следеће:

— Завршена је, највећим делом, концепција и синопсис за ликовну уметност и материјалну културу у српској држави од X—XV века.

— Завршен је синопсис за сталну музејску поставку „Српска револуција 1804. године“ у Конаку кнеза Милоша Обреновића у Топчидеру.

— Вршен је истраживачки рад и проучавање грађе и литературе за израду концепције и синопсиса сталне поставке за период 1918—1941. године.

— Ради израде концепције и синопсиса сталне поставке о НОР-у у источној и јужној Србији, проучавана је литература о НОР-у у источној и јужној Србији, о немачком и бугарском војно-окупационом систему, квислинзима и четницима Драже Михаиловића.

Музеј је на основу ангажовања од других радио на следећим сталним поставкама:

— завршена је, у сарадњи са СИЗ културе у Лозници, стална музејска поставка *Музеја Јадра у Лозници*, чије је отварање свечано обављено 14. IX 1987. године, у оквиру републичког програма обележавања 200-годишњице рођења Вука Стефановића Караџића.

— Вршен је, само делимично, — јер за 1987. годину Музеју нису додељена финансијска средства, истраживачки рад од значаја за израду синопсиса сталне меморијалне поставке „*Устанак 1804. године*“ у *Спомен школи у Орашцу*.

— У оквиру програма уређења *родне куће војводе Степе Степановића у Кумодражу* (Београд) урађена је концепција сталне меморијалне музејске поставке у овој кући.

— Преко свог представника Музеј је активно сарађивао са Народним музејом из Ваљева и Војним музејом из Београда на музеолошком уређењу *Спомен куће војводе Живојина Мишића у Струганику*.

— Одржавани су контакти са *Таковом, Тополом и Пријепољем* ради припреме сталних музејских поставки меморијалног карактера у овим местима.

Музеј је организовао следеће *студијско-тематске изложбе*:

— „*Први устав НР Србије*“. Изложба је отворена 16. I 1987. године поводом обележавања 40-годишњице његовог доношења 17. I 1947. године.

— „*Драгојло Дудић (1887—1941)*“. Отварање је обављено 7. XII 1987. године у оквиру републичког програма обележавања 100-годишњице рођења Драгојла Дудића.

— „*Србија у балканским ратовима 1912—1913. године*“, Изложба је отворена 25. XII 1987. године, поводом обележавања 75-годишњице I балканског рата.

— У сарадњи са Народним и Етнографским музејом стручњаци ИМС радили су на припреми изложбе „*Вук Стефановић Караџић*“, поводом 200-годишњице Вуковог рођења. Урађен је историјски део концепције ове изложбе о времену у коме је Вук живео и радио, прикупљени су одговарајући експонати и урађене каталожке јединице ових експоната за Каталог изложбе, рађено је на њеној поставци.

У другим организацијама приказане су наше изложбе:

— На *Београдском сајму*, у оквиру Зимских чаролија: 1) „Графика XIX века као историјски извор“ и 2) „Милутиновићево и Валтровићево истраживање Студенице“, а у оквиру Сајма књига: „Тито у партизанској штампи 1941—1945. године“.

— У *Библиотеци града Београда* — у оквиру предавања Сање Богдановић о делу Михаила Валтровића, приказан је избор

из целокупног опуса Михаила Валтровића под називом: „Валтровићево истраживање (1871—1884. године) средњевековне уметности у Србији“.

— У *ОШ „Карађорђе“*, поводом прославе годишњице ове школе и обележавања 200-годишњице рођења Вука Стефановића Караџића организована је едукативна изложба „Вук и I српски устанак“.

Рађено је на *припреми следећих изложби*:

— „Српске земље у другој половини XIV века“, поводом обележавања, 1989. године, 600-годишњице косовске битке. У припреме ове изложбе укључен је и Музеј Косова из Приштине.

— „Ослободилачки покрети у Србији у другој половини XVIII века“, поводом обележавања, 1988. године, 200-годишњице Кочине Крајине.

— „КПЈ у Србији 1919—1921. године“, поводом обележавања 1988. године, 50-годишњице смрти Филипа Филиповића.

Организовано је приказивање, *по градовима СР Србије*, следећих изложби:

— „Графика XIX века као историјски извор“ (у *Врању и Бујановцу*).

— „Тито у партизанској штампи 1941—1945. године“ (у *Пироту*).

— „Занати на тлу Србије у XIX веку“ (у *Врњачкој Бањи*).

У оквиру *међурепубличко-покрајинске сарадње*, у *Београду* су, по принципу реципроцитета, приказане изложбе:

— „Ријечка битка“, изложба Музеја народне револуције из Ријеке. Отворена је 14. V 1987. године.

— „Стари Мостар с краја XIX и почетка XX века“, изложба Музеја Херцеговине из Мостара. Отворена је 29. IV 1987. године.

— По принципу слободне размене рада приказана је у Музеју Козаре у *Приједору* изложба Историјског музеја Србије: „Књижевност НОБ 1941—1945. године“.

На плану *међународне сарадње* организоване су следеће изложбе:

— „Знаменитости Великог Октобра на холограмима“, изложба Државног историјског музеја из Москве. Отворена је у *Београду*, 3. XI 1987. године.

— „Европско хладно оружје“ (од праисторије до I светског рата 1914. године), изложба Музеја за немачку историју из Берлина (НДР). Отворена је у *Београду*, 16. XI 1987. године.

— „Светозар Марковић — живот и дело“, изложба Историјског музеја Србије у *Софији* (НР Бугарска). Отворена је 17. XII 1987. године.

Вршене су одређене *припреме* за приказивање у иностранству 1988. године изложби Историјског музеја Србије: „Концентрациони и заробљенички логори — Насиље и отпор“, у Москви и „Оружје и опрема средњовековног ратника“, у Берлину (НДР), као и за пријем и приказивање у Београду изложбе из Софије „Христо Ботев“.

Реализована је 10-дневна *размена стручњака* са Музејом за немачку историју у Берлину и Државним историјским музејом у Москви. У Берлину је боравила Зора Јовановић, препаратор-конзерватор ИМС, а у Београду др Хајнрих Милер, начелник Одељења за средњовековну историју у Музеју за немачку историју. У Београду је боравила и Тамара Игумнова, научни секретар Државног историјског музеја из Москве. Обављен је и 10-дневни студијски боравак у Торонту (Канада) Љиљане Константиновић, музејског саветника у Историјском музеју Србије.

У оквиру *издавачке делатности* припремљен је *Зборник Историјског музеја Србије, бр. 24 за 1987. годину*, а у сарадњи са Заводом за уџбенике и наставна средства у Београду и финансијску помоћ Републичке заједнице науке и Културно-просветне заједнице Србије припремљена је и налази се у штампи књига: *Вук Караџић и његово доба (чланци и расправе)*, чији је аутор др Владимир Стојанчевић, дописни члан САНУ.

Организоване су активности у оквиру *културно-образовне и информативно-пропагандне делатности*. Обављена је стручна пракса за ученике и студенте; организоване су, у сарадњи са Градским заводом за унапређивање образовања и васпитања, посете ученика изложбама Музеја; у сарадњи са Народним музејом у Београду два кустоса ИМС одржала су предавања посвећена Вуку Стефановићу Караџићу. Одржавана је успешна сарадња са другим музејима, архивима, библиотекама, Сава центром, СИЗ-овима културе, образовања и науке, заједницама музеја, архива и завода за заштиту споменика културе, средствима јавног информисања (штампа, Радио и ТВ) и другима.

Фонд *библиотеке Музеја* обogaћен је куповином, откупом и путем размене са институцијама у земљи и иностранству. Куповином, у вредности од 377.588 динара набављено је 60 књига и 6 наслова периодике. Путем размене добијено је 58 књига и 47 наслова периодике. Уз стручну обраду, књига рађено је и на изradi упитника за потребе Народне библиотеке ради формирања централног каталога стране периодике.

Редовно су обављани послови од значаја за *ОНО и ДСЗ* и послови *општег и финансијског карактера*, посебно на усаглашавању нормативних аката Музеја са законским прописима, друштвеним договорима и самоуправним споразумима.

Директор Музеја
Гојко Лађевић